

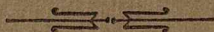
Nr. 3, vol. 1,

1932

ŽVAIGŽDĖ = The STAR.

A LITHUANIAN QUARTERLY PUBLICATION, PUBLISHED BY A. MILUKAS & CO. AT 3654 RICHMOND STR., PHILADELPHIA, PA. YEARLY SUBSCRIPTION \$2.00, SINGLE COPY 50 c.

Liepos m. -- July, 1932



Entered as second class matter at the Philadelphia Post Office under Act of March 3, 1879.

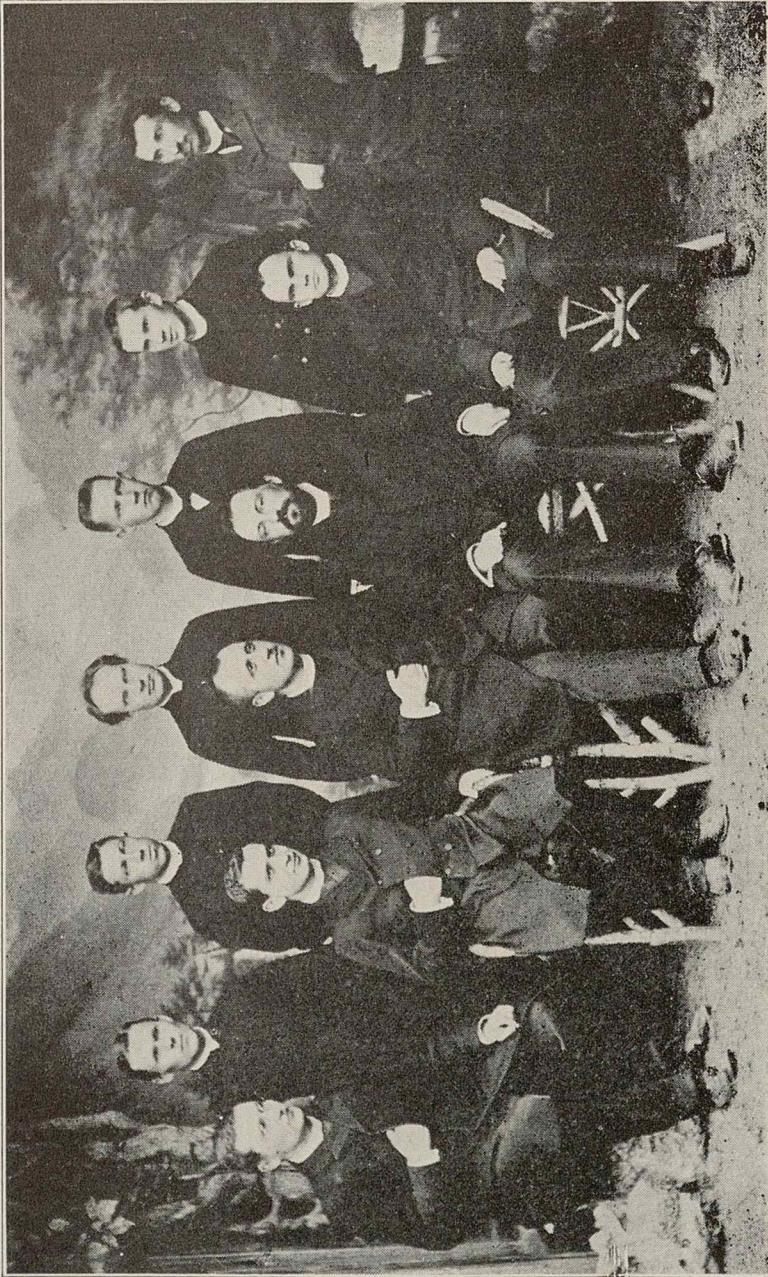
„ŽVAIGŽDĖ"--BERTAININIS ŽURNALAS.

DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ". Tris metusėjusi kaip mėnesinis žurnalas, nuo 1925 m. eina kaip bertaininis žurnalas leidžiamas A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond Str. Pavienių „Žvaigždės" knygų kaina 50 centų, metams prenumerata 2 dol.

LIEPOS — JULY 1932 M.

„MOTINELES" DRAUGIJA.

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ" 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa.



Fribourgo universiteto lietuvių studentai, „Motinėles“ nariai 1902 m. Stovi kunigai: A. Civiškas, A. Narijauskas, M. Gustaitis, J. Rameika, kauniškis, J. Totoraitis, jo brolis agronomas. Sėdi: J. Naujokas, Jurg. Matulaitis, (vėliaus Jarkivyskupas), A. Milukas, M. Šedvydis (svečias) ir A. Jusaitis.

„MOTINELES" DRAUGIJA.

Pirm 30-ies metų nekurie Pennsylvanijos valstybės lietuviai kunigai, kad pasekmingiau sušelpus moksleivius, įkūrė „Motinėlės" draugiją ir 1900 metais išleido sekamus „PAMATUS KONSTITUCIJOS IR ATSIŠAUKIMA IN LIETUVIUS „MOTINELES":

Pamatai Konstitucijos.

1. Vardas draugystės — Motinėlė.
2. Draugystė „in perpetuum" bus grynai lietuviškai—tautiškai.

Mieriai.

Mieriai Motinėlės tautiškuose dalykuose bus kuoplačiausi: kelti, gaivinti, užlaikyti lietuvių ir iškariauti Lietuvai ir lietuviams laisvę žodžio, laisvę spaudos, laisvę tikėjimo, laisvę neprigulmingumo.

Todel draugystė iš pamatų bus daugiaus politiška, nei mokslinė, ekonomišką, atmenant, kad politika atidaro mokslui ir ekonomijai kelius. Mieriai tie su pakylimu Draugystės plėsis, bet nesimainys.

Del atsiekimo tų mierių Motinėlė vartos įvairiausius dorus įrankius, gaivindama tautos supratimą per mokslą ir pakeldama tautos dvasią per agitaciją.

Kas link mokslo: 1. gelbės materija liškai mokinančiais jaunuomenei, kuri paskiaus dirbtų dėl tautos ir tautystės labo, duos liuviams studentams stipendijas arba viensykią pašalpą.

2. Selps užsitarnavusius raštininkus reguliariškomis algomis arba dovanomis; garsins konkursus....

3. Kada įstengs, išleidinės moksliskas populiariškas knygeles, steigs draugystes, mokslaines, knygynus, teatrus....

Kas link agitacijos., platins laikraščius, brošiūras ir plakatus politiško turinio, liuvystės agitatorius šelps pinigiskai, nukentėjusiems ir ištremtiems už liuvystę kuom galėdama gelbės.

Sanariai, Rėdas. Motinėlės Draugystės bus pan-liuviška. Prigulėti prie jos gali kiekvienas liuvis arba liuvė, būk kur gyvena. Svetimtaučiai, prielankus liuviams ir liuvystei, teipgi gali prisirašyti prie Motinėlės ir ją šelpti, bet joki ūrėdą niekadose Motinėlėj neprivalo laikyti. In ūrėdą turi būt renkami ne vien liuviai iš paėjimo, gimimo, bet ir iš dvasios.

Sanariai dalinsis į:

1. Sanarius aktyvius, įmokančius reguliariškai į Draugystės kasą mažesnę ar didesnę mėnesinę mokesį. Tie turės savo laipsnius arba skyrius.

2. Sanarius draugus, kurie aukaš Motinėlei nereguliariškai viensykes dovanas. Draugystės maloninėios pristoti prie Motinėlės

galēs prigulēti prie vieno arba prie antro skyriaus.

Motinėlės rēdą, ne ilgiaus kaip ant 2 ar 3 metų, rinks aktyviški sąnariai tik iš prakilniausių draugystės šelpėjų, žmones ne vienpusiaujančius, dorus, apšviestus, patrijotus.

Rinkimai bus visuomeniški. kiekvienas aktyviškas sąnarys, Amerikoje ar Europoje gyvenęs, turės balsą. Draugytės arba kuopa skaitys tiek balsų kiek turi aktyviškų sąnarių. Balsavimui bus siunčiami tam tyčiai paskirtam Rinkimų Komitetui ir bus garsinami laikraštyje, Draugystės organe.

Kandidatus ant vyriausybės geriausiai būtų po du, po tris ar po daugiaus, ant kiekvieno urėdo paskirti. Skirs kandidatus aktyviški sąnariai pirmojo skyriaus arba, jei tas būtų per mažai skaitlingas, tai sąnariai pirmojo ir antrojo skyriaus. Centrališkąs rēdas bus Amerikoje, bet politiškoms sąlygoms persimainius, jei to reikalaus Draugystės gerovė, galės būti perneštu į Prūsus, į Didžiąją Lietuvą, arba į kitą kokią šalį, kartu su Draugystės turtu.

K a s a.

Kiekvienas aktyviškas sąnarys Motinėlių mokės insirašant inžengtinė, o paskiaus mēnesines mokestis., didesnes ar mažesnes, pagal skyrių, prie kurio prigulės.

Visos „inžengtinės“ bus suvartotos ant teip vadinamo „geležinio“, nepajudinamo kapitalo ir neatbutinai bus sudėtos į banką ar kitą saugią vietą ant procentų.

Mēnesinēs, pocentai nuo nepajudinamo kapitalo ir neregulariškios mokestys sąnarių-draugų, kolekto, dovanos, legacijos, testamentai, pelnai nuo balių, prakalbų, teatrų, ant Motinėlės naudos laikytų, pelnai nuo lioterijų, fėrų, nauda nuo parduoto dovanoto turto, nuo Motinėlės išleistų arba gautų knygų, laikraščių, sugrąžintose paskolos ir t. p. pelnai ir inėjimai bus apverčiami ir apversti ant pildymo ir atsiekimo Draugystės mierių.

Didesnes pinigiskas aukas, smertinius palikimus, užrašus, Motinėlės rėdas apvers ant siekio, paskirto paties aukotojo, bile tas nesipriešintų Draugystės instatams ir dvasiai. Jei aukotojas neišrekš ant ko minėtą dovaną arba palikimą skiria, auka bus primaišyta prie abelnos Motinėlės kasos.

Centrališkias Motinėlės Komitetas turi kas metai Sausio mėnesį išleisti atskaitą, kurioje patilps surašas sąnarių, kaip aktyviškų, taip ir sąnarių-draugų, aukos ir šėip visoki inėjimai ir ir išėjimai su visais mažmožiais aiškiausiai surašyti.

Jeigu kada nors pareitu, kad Draugystė turėtų pairti, tai visas jos turtas: kasa, nepajudinamas kapitalas, visi užrašai, palikimai, jei buvo bankose arba kasoje sudėti, knygynas ir šėip visos pajudinamas ir nejudinamas turtas prigulės Draugystei turi būti saužiniškai perduotas perrašytas ir atiduotas kitai su panašiais mieriais lie-

tuviškai draugystei, Amerikoje arba Europoje gyvuojančiai.

Tokie tebūna pamatai konstitucijos Draugystės Motinėlės. Pačią konstituciją teisplėtos ir apdirbs vėliaus, Draugystei kiek prasiplatinus, jos šanariai.

Mes vienok, žemiaus pasirašę, kas link aktyvių šanarių Motinėlės patariame, kad juos padalinti į tris skyrius:

1. Mokės 10 dol. arba 10 rub., 20 markių, 25 frankas instojimo, ir 1 dol., arba 1 rub., markes, 5 fran. mėnesinės.

2. Mokės 5 dol. arba 5 rub., 10 markių, 12½ frank. instojimo ir 50 c. arba 50 kap., 1 markę, 2½ fran. mėnesinės.

3. Mokės 1 dol. arba 1 rub., 2 markes, 5 frankas instojimo, ir 25 c. arba 25 kap., 1 franką mėnesinės.

Šanariai-draugai, nors menkiausia prisiūs auką skaitysis per per ištisus metus Motinėlės šanariais tautiečiais ir jų vardai patilps „atskaitoj“.

Šanariai-draugai kurie vienkart padovanos Draugystei nemažiau kaip 10 dol., 10 rub., 20 markių, 25 fran.), bus priskaityti prie pagarbės šanarių ir rinkimuose vyriausybės turės patartiną balsą.

Tuom tarpu šito šanarių padalinimo mes laikysimės, kol nebus kada kitaip perkeista konstitucijoje.

Draugystė yra da jauna ir silpna visų punktų mieriuose išreikštų susyk plačiai pildyti negalėdama, taikysis prie aplinkybių. Aplinkybės dabar tokios: Maskoliškoji valdžia persekioja lietuvių; jaunas mūsų pajėgas tremia ant „posele-nijų“, sodina į kalėjimus; prie kitų dėl nukentėjusių už lietuvių šelpėjų prisidės ir Motinė, kaip pradžioj nors mažomis savo aukomis. Maskoliškoji valdžia daugelį iš besimokinančios jaunomenės išguja už „lietuviškus dalykus“ iš mokslainių kartais jau bebaigiant mokslus; su nauda dėl lietuvių ir žmonijos jie galėtų užbaigti mokslą užrubežij, bet neturi ištekliaus. Motinė, priėmus jiems kiek galės su pagelba. Pirmutinė stipendija iš Motinės išdo yra paskirta p. Grauzai, besimokinančiam viename iš Vakarinės Europos Universitetų, kurs gauna 30 frankų ant mėnesio. nuo 1 dienos Balandžio, 1900 metų. Misliname, kad po metų, kitų Motinė, ištengs tokiu būdu išduoti keletą stipendijų dėl lietuvių studentų.

Keliems tik sąnariams tuom tarpu prie Motinės beprigulint, sutvėrėme tuom laikiną komitetą ir renkame iš savo tarpo vyriausybę.

Prezidentas: Kun. J. Zilinskas,
Plymouth, Pa. U. S. A.

Sekretorius: Kun. A. Kaupas,
Scranton—Providence, Pa. U. S. A.

Kasierius: Kun. M. Šedvydis,
Pittston, Pa. U. S. A.

— 9 —

Sanariai: Kun. J. Kaulakis,
Philadelphia, Pa. U. S. A.
Kun. V. Matulaitis,
Shenandoah, Pa.

Pranešame, kad apart žemiaus pasirašiusių, prie Motinėlės priguli Draugystė Friburgo lietuvių „Rūta“, „Tėvynės Sargo“ redakcija, kun. J. Kuras ir kun. B. Zindžius.

Stovis Draugystės kasos iki pabaigai Balandžio 1900 m. yra toks:

Geležinio kapitalo,	\$70.00
Mėnesinių surinkta nuo Naujų m.	21.00
Aukų	19.00
	\$110.00
Išduota stipendijai p. Graužui	18.00
	\$92.00
Lieka	\$70.00
Iš tų geležinio kapitalo	
Tekančio kapitalo	2.00

ATSISAUKIMAS.

Pamatai Motinėlės Draugystei, šventam tautos aukurui, padėti. Budavosime ir puošime toliaus, o neabejojame, kad lietuviai dės ant jo gausias dovanas.

Amerikiečiai, kurie pastaruose metuose pasirodė beėsa labai duosningais dėl abelnų lietuviškų dalykų, pavieniai ir draugystės, tikimės, neatsisakys nuo aukų dėl Motinėlės.

Europos lietuviai ir šelpsi Motinėle kuolabjauisiai, kadangi tai bus jų Motinėle.

Girdime, Lietuvoje yra renkami pinigai ant maskoliškojo Raudono Kryžiaus, ant visokių pra-

voslaviškų ir caroslaviškų ykonų, ant cerkvių, beto, net ant paminklų Lietuvos budeliams: argi tad būtų lietuvių jausmai teip sustingę, širdys teip atšalę ir protas teip nukrypęs, kad dėl savo tautos labo nenorėtų aukoti?

Gal nekuriuos tautystė neapeina? Motinėlės mieriuose šalia tautiškumo stovi labdarystė: aukokite dėl apšvietimo ir medegiško pakėlimo brolių varguolių, iš kurių tarpo išėjote.

Norėdami pristoti prie Draugystės Motinėlės, pavieniai ar draugystės, kuopos, kreipkitės prie vieno iš tuomlaikinio komiteto narių, kurių adresai yra augščiau padėti.

Pavieniai ar keli sudėję sukalektavoję pinigų, draugystės, komitetai kokių labdarinių dėl tautos naudos parengtų pasilinksminimų, norėdami sušelpiti Motinėlei, pinigų siųskite tiesiog Motinėlės Komitetui. Europos lietuviai savo aukas gali siųsti arba tiesiog — į Ameriką arba į redakciją bent vieno lietuviško Prūsiose išsirančio laikraščio, paženklindami, kad pinigai yra paskirti Motinėlei.

Suprantame, kad Maskolijoje gyvenančių lietuvių vardus negalime garsinti, todėl metinėse atstkaitose, dėsime jų pseudonimus arba pirmas vardo ir pravardės literas arba kitokius ženklus kokius aukotojai palieps.

Su guodone dėl lietuvių,

Kun. J. Žilinskas.

Kun. J. Kaulakis.

Kun. M. Sedvydis.

Kun. A. Kaupas.

Kun. V. Matulaitis.

— 11 —

* * *

Pasidėkojant kun. A. Pankui galime paskelbti „Motinėls“ įregistravimo Penssylvanijos valstybėje akta. Stai jis:

„TO THE HONORABLE THE JUDGES OF
THE COURT OF COMMON PLEAS OF
LUZERNE COUNTY.

In compliance with the requirements of an Act of the General Assembly of the Commonwealth of Pennsylvania, entitled „An Act to provide for the incorporation and regulation of certain corporation” approved the 29th. day of April A. D. 1874, and the supplements thereto, the undersigned, all of whom are citizens of Pennsylvania, having associated themselves together for the purposes hereinafter specified, and desiring that they may be incorporated according to law, do hereby certify:—

1. That the name of the proposed corporation is the Lithuanian Catholic Educational Society Motinele, which translated means Lithuanian Catholic Educational Society of our Mother.

2. The said corporation is formed for the purpose of furthering education, and assisting poor and needy students and struggling writers and authors and helping each other in acts of brotherly love to raise money by entrance fees, subscriptions, fines, monthly or weekly dues and all other lawful means for the purpose of accu-

— 12 —

mutating a fund to defray the expenses of said corporation and granting relief to its members.

3. The business of said corporation to be transacted in the City of Wilkes Barre, Luzerne County, Pennsylvania.

4. The said corporation is to exist perpetually.

5. This is not a joint stock association and therefore there are no shares or subscribers to shares.

6. The member of Directors of said corporation is fixed at five and the names and residences of the directors who are chosen for the first year are:

Name	Residence
J. Zillinskis	Plymouth, Penna.
J. Kaulakis	Philadelphia, Penna.
M. Szedvidis	Pittston, Penna.
A. Kaupas	Seranton, Penna.
A. Milukas	Shenandoah, Penna.

7. This corporation shall have all the privileges and powers mentioned in and given to corporations incorporated under the first class of an Act entitled „An Act to provide for the incorporation and regulation of certain corporations” approved the 29th. day of April A. D. 1874 and its supplements, particularly to have succession by its corporate name; to maintain and defend judicial proceedings; to make and use common seal and attach the same at pleasure; to purchase, hold, transfer and lease real and personal property, as the purposes of the corporation require, not exceeding the amount limited by

- 13 -

law; to make by-laws not inconsistent with the law for the management of its property and the regulation of its business; and to enter any obligations necessary to the transaction of its affairs.

8. This corporation shall have power to make, amend and alter such by-laws as it may from time to time deem proper, which by-laws shall be deemed and taken to be its laws, subordinate to its charter; the statute under which its charter is granted, the constitution and laws of the Commonwealth of Pennsylvania and the constitution and laws of the United States. They shall be so made or amended by the members of this corporation at a general meeting or meetings called for that purposes in the manner prescribed by law.

Witness our hands and seals this 8th day of January Anno Domini one thousand and nine hundred and one

J. Zillinskis	(Seal)	J. Kaulakis	(Seal)
A. Kaupas	(Seal)	M. Szedvidis	(Seal)
A. Milukas	(Seal)		(Seal)

Commonwealth of Pennsylvania }
 County of Luzerne } ss.

Before me, the subscriber, a Notary Public of the Commonwealth of Pennsylvania, residing in the City of Wilkes Barre in said county personally

— 14 —

appeared J. Zillinskis, one of the subscribers to the above and foregoing certificate of incorporation of the Lithuanian Catholic Educational Society Motinele and in due form of law acknowledged the same to be his act and deed and desired the same might be recorded as such.

Witness my hand and Notarial seal this 8th day of January A. D. 1901.

William A. O'Neils
Notary Public.

Commonwealth of Pennsylvania }
County of Schuylkill } ss.

Before me, subscriber, a Notary Public of the Commonwealth of Pennsylvania, residing in Shenandoah, in said county personally appeared, A. Milukas, one of the subscribers to the above and foregoing certificate of incorporation of the Lithuanian Catholic Educational Society Motinele and in due form of law acknowledged the same to be his act and deed and desired the same might be recorded as such.

Witness my hand and Notarial seal this tenth day of January A. D. 1901 (1901)

Wm. N. Shoemaker
Notary Public.

— 15 —

Commonwealth of Pennsylvania }
 County of Lackawanna }

Before me, the subscriber, a Notary Public of the Commonwealth of Pennsylvania, residing in said county, personally appeared A. Kaupas, one of the subscribers to the above and foregoing certificate of incorporation of the Lithuanian Catholic Educational Society Motinele, and in due form of law acknowledged the same to be his act and deed and desired the same might be recorded as such.

Witness my hand and Notarial seal this 9th day of January A. D. 1901.

Chas. W. Lawson,
 Notary Public.

DECREE.

In the Court of Common Pleas of Luzerne County.

In the matter of the incorporation of the Lithuanian Catholic Educational Society Motinele.

And now towit: This Eleventh day of March A. M. 1901 the within certificate of incorporation having been on file in the office of the Prothonotary of said Court since the 28th day of January A. D. 1901 the day on which publication of notice of intended application was first

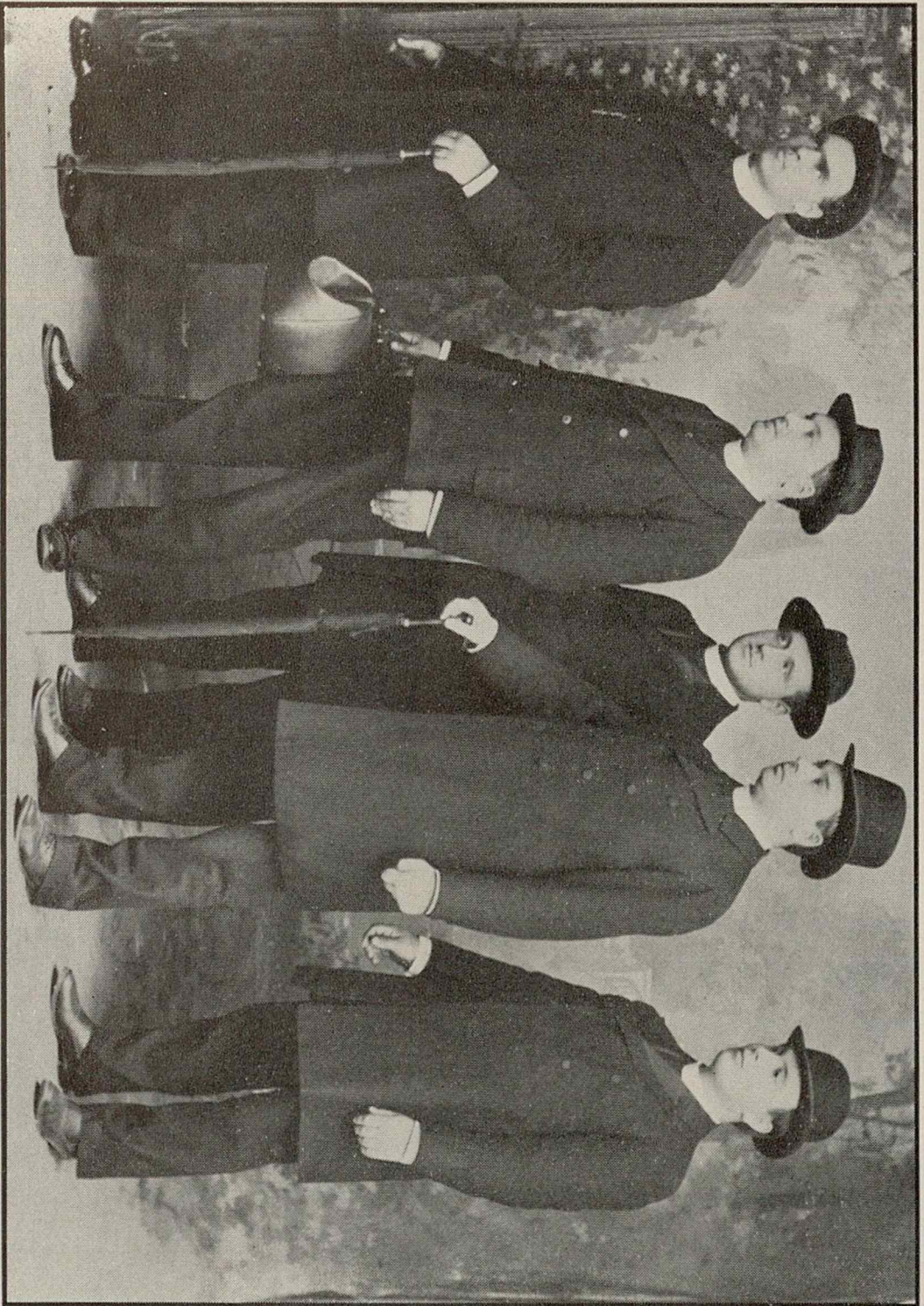
— 16 —

made, as appears from entry thereon, and due proof of said publication having been therewith presented to me, I do hereby certify that I have perused and examined said instrument, and find the same to be in proper form, and within the purposes named in the first class of corporations specified in section 2 of Act April 29th. 1874 and its supplements, and that the said purposes are lawful and not injurious to the community: It is therefore ordered and decreed that the said charter be approved, and is hereby approved, and upon the recording of the said charter and its endorsements and this order in the office of Recorder of Deeds in and for said county, which is now hereby ordered, the subscribers thereto and their associates, shall thenceforth be a corporation for the purposes and upon the terms and under the name therein stated.

G. A. Halse
Judge.

* * *

Taigi „Motinėlės” Draugija yra įregistruota Pennsylvanijos valstybėje labdaringa korporacija 28 d. sausio 1901 m. Sulig įregistravimo akta jos pirmieji penki direktoriai buvę kunigai: J. Zilinskas, A. Kaupas, A. Milukas, J. Kaulakis ir M. Sedvydis. Pirmi trys anųjų savo priesaika padėjo tą draugiją įregistruoti.



„Motinėls“ valdyba (Kunigai: J. Kuras, M. Šedvydis, A. Milukas, A. Kaupas ir V. Kudirka)
neša „geležinio kapitalo“ pinigų bankon 1901 m.

Pirmasai užprotokuluotas „Motinėlės“ mitingas — susirinkimas buvo 24 d. rugsėjo 1901 m. Scranton, Pa., lietuvių parapijos klebonijoje (pae. kun. Kaupą). Susirinkime dalyvavo kunigai: A. Kaupas, J. Zilinskas, B. Zindzius, V. Matulaitis, A. Milukas, M. Sedvydis, J. Kuras, S. Pautienius, V. Varnagiris ir J. V. Kudirka. Susirinkime išrinkta draugijos valdybon: kun. J. Kuras pirmininku, A. Kaupas sekretorium ir M. Sedvydis išdėdintu. Kun. Milukas besirengiąs į Europą buvo įgaliotas įrašinėti į „Motinėle“ Europos lietuvių inteligentus.

Būdamas Fribourge, Sveicarijoje, kun. Milukas įrašė į tą draugiją nariais šiuos kunigus studentus Fribourgo universitete: Norbutą — Jurgį Matulevičių (vėliaus Vilniaus vyskupa ir šv. Tėvo nepaprastą įgaliotinį Lietuvos valstybei) Jurgio Poškos vardu, Norą — Joną Totoraitį (dabartinį Lietuvos Universiteto profesorį) Jonu Klevaičiu, Norvydą — Joną Naujoką (dabar Vilkaviškio vyskupijos seminarijos profesorius) J. Jonaičiu, Vogonį — Antaną Civinską (paskiaus „Saltinio“ redaktoriu) A. Tiškos slapyvardžiu, Motiejų Gustaitį (paskiaus pagarsėjusi poeta, rašytoja), Fribourge pasivadinusį M. Balandžiu — Mot. Dobilo vardu, Valį — A. Jusaitį pagarsėjusį Karo metu „Lietuvių Tautos Istorijs“ autoriu — Aleksandru.

Kad naujų narių Europoje skaitlius atrodytų žymesniu, pats kun. Milukas antrą kartą įsirašė

„Motinėlės” draugijon Kazio Bendoraičio, paskiau vėl Kazio Bendinsko vardu. Instojimo ir vienu metų mėnesines (po 17 franku) pasiusta iš Fribourgo „Motinėlės” išdininkui kun. M. Sedvydziui 19 d. vasario 1902 metais. Tu metų vasarą lankėsi Europoje ir „Motinėlės” išdininkas kun. M. Sedvydis ir dalyvavo fribourgiečių lietuvių išvažiavime Interlaken'e, kur visi kartu ir nusi-traukė fotografija; bet daugiaus narių „Motinėlei” iš Europos lietuvių inteligentų negauta.

Sekančiais (1903) metais „Motinėlės” draugija, suteikdama stipendiją kunigui Civinskui, padėjo jam pabaigti studijas Fribourgo Universitete. „Motinėlės” pašalpa suteikta „nukentėjusiam už lietuvių” studentui A. Daniliauskui, taip pat stud. Petruliui, J. Diegui ir St. Simkui (muzikos besimokinančiam).

Vėliaus garsi anuomet rašytoja Satrijos Ragana — Pečkauskaitė „Motinėlės” stipendijos padėdama galėjo porą metų studijuoti Šveicarų universitetuose (Berne ir kitur). Taip pat kun. J. Totoraičio brolis V. Totoraitis, besimokinas agromijos irgi Fribourge, buvo kelis metus „Motinėllės” stipendijantu.

1905 metais pradėjo gauti stipendiją pirmasai Amerikos aukštųjų mokyklų mokinys — jūristas Lopata, kuris su tos draugijos pagelba baigęs mokslus, pasekmingai darbuojasi kaip advokatas Wilkes Barre, Pa. Advokatas Lopata tai vienintelis „Motinėllės” stipendijantas, kuris jos nepamiršo ir jai sugražino stipendijos lėšas, kad drau-

— 19 —

gija galētu kitus moksleivius šelpti. Kitas pirmuju „Motinėlės” stipendijantu Amerikoje tai Dr. Dambrauskas (Philadelphijoje)....

* * *

„Motinėlės” protokolų knygoje (psl. 40—41) randame kopiją Vysk. Valančiaus komiteto rašto:

„Shenandoah, Pa. 18 d. birželio 1903.

„Motinėlės” Vyriausybei.

Mes žemiau pasirašę sąnariai Jubiliejinio Komiteto išleidimui V. Valančiaus raštų šituo dokumentu atiduodame ir dovanojame Lietuviškai Katalikiškai Mokinimo Draugystei „Motinėlei” mūsų išleistus arba mums dovanotus Valančiaus raštus, t. y. „Žiwatus Szwetuju”, „Dawatku Knyga”, „Pasakojimas Antano Treinininko” ir „Zemaičių Vyskupystė”, aukotojams išdalinti pasilikdami dar apie 200 egz. „Daw. Knygu”, ir „G. Szwet.” Tas knygas atiduodame ir dovanojame viršminėtai draugystei į jos pilną ir neužginamą savastį, padėdami tiktai viena sąlygą, butent: kad grynas pelnas iš jų pardavimo būtų dedamas į „Motinėlės” geležinį kapitalą ir iš jo būtų isteigta stipendija vardu vyskupo Valančiaus, jei po penkerių metų tam tikelui susirinks nemažiau, kaip penki šimtai dolerių.

Mes tikimės išleisti ir daugiau dar vyskupo Valančiaus raštų, jei aukos plauks ir anuos visus pagal pasirašymą visų komiteto sąnarių, padarytą pabaigoje 1902 metų, pavedame stipendijos vysk. Valančiaus įkūrimui. Pasirašo: Kun. P.

Abromaitis pirmininkas, kun. A. Milukas sekretorius, V. J. Stagaras išdininkas, kun. S. Pautienius vice-pirmininkas, kun. A. J. Kaminskas, A. Danisevičius, V. Rinkevičia, kun. J. V. Kudirka ir kun. J. Delininkaitis ”.

Ketvirtame metiniame „Motinėlės” susirinkime, laikytame Scrantono lietuvių parapijos bažnytinėje svetainėje 3 d. rugsėjo 1903 nutarta priimti vysk. Valančiaus knygas be jokių sąlygų....

Tame pat susirinkime irgi atsisakyta paremti ruošiamoji vienuolių seserų mokytojų kongregacija, nutariant

„šelpima lietuvaikių, mokinančiųsi dabar Sveicarijoje ant mokytojų lietuviškų mokyklų... atidėti ant tolesnio laiko”...

Sitame susirinkime dalyvavo nariai kunigai: B. Zindžius, J. Kuras, A. Kaupas, M. Šedvydis, V. Matulaitis, V. Kudirka, J. Kaulakis, A. Kaminskas, J. Žilinskas, V. Varnagiris ir V. Staknevičiaus, taipgi pp. Pipiras, A. Butkus ir A. Petruškevičia.

„Motinėlei” atsisakius šelpti būsimas Sėsers Mokytojas (Kazimierietes), visa jų palaikymo Sveicarijoje našta krito ant kunigų: A. Miluko ir iš dalies A. Kaupo.

Rugsėjo 15, 1903 Jubiliejiniam vysk. Valančiaus Komitetui „Motinėlės” vyriausybė pasiuntė sekantį pranešimą:

„Turime garbę pranešti tamstoms, juog „Motinėlės” susirinkimas... diduma balsų atmetė Tamstų sąlyga, butent, kad jei po penkerių metų iš pardavimo dovanotų „Motinėlei” Valančiaus raštų, susirinks 500 dol., tie pinigai turės

būti atskirti nuo „Motinėlės“ geležinio kapitolo. Pranešdami apie tai, priversti esame atlikti dar kitą nesmagią priedermę: — duodami žinią, kad jeigu ant šito rašto neduosite jokio atsakymo iki 15 d. spalnio šių metų, tad sulyg nutarimo viršminėto susirinkimo, knygos pereis i „Motinėlės“ pilną savastį be jokių sąlygų. Jeigu gi raštus norėsite atsiimti, tad sulyg šito nutarimo „Motinėlė“ atskaitys sau knygomis kaštus jų parsiuuntimo i Pittston, Pa. ir atgal i Shenandoah, Pa.”

In ši pranešima, J u b. V a l a n č i a u s
K o m i t e t a s atsakė:

„Motinėlės“ Vyriausybei:

Godojami Ponai!

Jūsų pranešimas, juog žūt ar būt, norite nuslopinti vysk. Valančiaus vardo stipendiją, mūsų Komiteto sąnariams buvo labai nesmagus, tuomlabiaus, juog pirmiaus, kada „Motinėlės“ visuomenė balsavo, buvo padarytas sutikimas. Kadangi dabartinė „Motinėlės“ vyriausybė stato savo autoriteto prilaikymą ant užsmaugimo vysk. Valančiaus stipendijos, tai mes, nors velijame kuogeriausios pasekmės tai draugijai, negalime sutikti su jos vyriausybės pranešimu, kuri laikome už didelį blėdingą lietuvių vystei, prašome gražinti mūsų dovanotas knygas. Darėme, ką galėjome, idant iš vysk. Valančiaus stipendijos ir „Motinėlei“ būtų garbė; bet jei tos draugijos vyriausybė su sudaryta savo diduma nori būtinai panaikinti tą mūsų prakilniausią darbą, tu-

rėsime be „Motinėlės” tarpininkystės aną įvykdinti. Taigi godojami ponai, teiksitės mums gražinti knygas, atsiskaite pagal savo sąžinę knygomis kaštus, kaip Jūs rašote savo gromatoje 15 d. Rugsėjo.

Su godone (pasirašo)

Kun. P. Abromaitis prezidentas, V. J. Stagaras, kasininkas ir Kun. A. Milukas, sekretorius”.

1908 metų pabaigoje „Motinėlės” išdininkas kun. Sedvydis sugražino iš Pittstono į Senadorį vysk. Valančiaus Komitetui visas „Dawatku Knygas” ir dalį „Ziwatai Szwetuju”, pasilikęs „Motinėlei” tiek tų knygų, „kiek pagal kaštus siuntinėjimo ir supakavimo išpuls aštuoncentinių, nes iš pirkliškos pusės kiekvienas egzempliorius, „Ziw. Szw.” yra vertas nedaugiau, kaip 8 centus”, sulyg draugijos sekretoriaus raštą („Mot.” protokolų knygos psl. 51).

„Zemaičių Vyskupystės” ir „Pasakojimai Antano Tretininko” knygas „Motinėlė” pasilaikė pas save, nes tasias knygas leidėjai kunigai: Varnagiris ir Matulaitis aukavę „su sąlyga, kad, iš jų pardavimo būtų isteigta stipendija prie „Motinėlės”, dabargi... ta sąlyga yra neišpildyta stipendija nesisteigs prie „Motinėlės”..... (ibid. psl. 51).

Taip dalykams virtus ir vysk. Valančiaus komiteto prezidentas kun. P. Abromaitis atsisakė priimti gražintų knygų skryniąs į savo kleboniją. Prisiėjo samdyti patalpa, „mokant po 15 dol. mėnesiui.

Komiteto sekretorius kun. A. Milukas, tuomet vikaras prie šv. Jurgio bažnyčios Šenadoryje, turėjo į valias bėdų su „Zvaigždės“ leidėju spaudimo draugija (Lithuanian Catholic Publishing Co.). Deficitus išleistuvės lėšomis apmokėti renkant nuo bendraleidėjų, kita kart reikėdavo antrą tiek lėšų pasidaryti. Bertaininio laikraščio „Dirvos“, nuo 1903 sujungtos su „Žinyčia“ ir pasivadinusios „Dirva Žinynas“ leidimas irgi sunki našta buvo tam kunigui

1903 metų spalio mėnesio „Dirvos Žinyno“ laidoje skaitome, kad „kun. A. Milukas. turėjęs tais (1903) metais prie „Dirvos Žinyno“ leidimo deficitų primokėti 409.08 dolerius).

To pat žurnalo („D. Z.") 1904 metų N. 3 skaitome

„Delei blogo padėjimo finansų šitas „D. Z.“ numeris yra užvaduotas Dr. Pietario apysaka (perspauda iš „Zvaigždės“).Neesame finansieriais... Europoje... turėjome daug bėdos. Prapuolus keliems siuntiniams, keliems sugrižus į Ameriką, kaštai didinasi. „Dirvos Žinyno“ platinėjai teiks atsiment išleistoja, kuris juk viens už viską negali ir neištesa užmokėti... O 1905 m. N. 2-me „Dirvos Žinyno“ atskaita, parodžiusi \$363.75 deficito, „kuri turėjo padengti kun. M., baigiasi žodžiais:

„Nekurie Dirvos Žinyno bičiuliai nebuvo kantanti. juog vieną numerį užstota Dr. Pietario apysaka, kuri buvo spaudinama ir Zvaigždėje. Ziūrint bet į skaitlines ir matant tokį deficitą puolanti ant vieno žmogaus, kurs NB dar kito-

kius deficitus ir išleidimus turi sutikti, negalima užginti, juog be didesnio parėmimo visuomenės negalima nei svajoti apie patobulinimus. Išleistojas papratęs yra girdėti rūgones, juog mūsų Dirvos Žinynui toli nuo kitų tautų žurnalų. Išties jai toli, ale toli ir mūsų visuomenei nuo kitų tautų inteligentijos. Mūsų dvasios aristokracija nenusikratė dar mūsų kaimo žmonelių ydos; neviens mūsų piliorių pasirengęs bus tave vaišindamas praleisti dešimtis, ale užsimink apie mažą auką, tai jau ir „amicum perdidisti“. Taip Amerikoje, taip Lietuvoje, taip Rusijoje.....”

Jei prisiminsime, kadkunigas Milukas anuomet irgi buvo apsiėmęs mokėti didžiausią dalį lėšų už besimokinančias Sveicarijoje kandidates į seseris mokytojas — (šv. Kazimiero draugiją), tad lengva yra suprasti, kad jis negalėjo lįsti žmonėms į akis ir prašyti aukų vysk. Valančiaus Komiteto tolesnei darbuotei.

Sukrautos pasamdytoje patalpoje knygos, niekeno neprižiūrimos pradėjo pamaži dilti, ir, kad, neturint pinigų apmokėti nuomai, prisiėjo kur kitur pasiųsti, daug jų rasta dingusių. Pačiam šiuos žodžius rašančiam teko pirkti vysk. Valančiaus tų leidinių Chicagos knygų krautuveje. Bet kaip jos ten pateko, tai po šiai dienai negaliu tikrai atspėti. Girdėjau, kad ir kitur— net Lietuvoje tų knygų galima buvę pirktis. Palieto pieno užtenka šuniui ir katei, taip senųjų kalbama. Concordia parvae res crescunt, discordia et maximae dilabuntur.

A propos knygu „Pasakojimai Antano Tretininko“, kurių vysk. Valančiaus komitetas negavo iš „Motinėlės“, dar vieno neteisingo paskalo, labai neseniai tūlų išmokslintų asmenų skelbiamo, melagingumą reikia čia parodyti. Nė kartą girdėjau, kad tūli mūsų literatūros žinovai Kaune primeta kun. Milukui pražudymą vysk. Valančiaus „Pasakojimai Antano Tretininko“ rankraščio.

Teisybė gi priverčia pripažinti, kad kun. Varnagiris pirmutinis „Zvaigždės“ savininkas 1901 metais perspaudino „Pasakojimus Antano Tretininko“ pagal 1891 m. J. Paukščio iš „Vienybės Lietuvninku“ perspaudintą to veikalo laidą. 1890—1892 m. tą laikraštį (Vien. Lietuvninku) redagavo Juozas Andžiulaitis (žiūr. ir M. Biržis-kos „Mūsų raštų istorija“ psl. 67), Milukas atvyko Amerikon tik 1892 m, ir vasarą užėmęs Andžiulaičio vietą, to rankraščio nerado, nei redakcijoje, nei pas kun. A. Burbą ir apie jo buvimą Amerikoje dažinojo tik šio šimtmečio dvidešimtais metais, kuomet iš Lietuvos Atstovybės Washingtone buvo pasiklausta apie tą rankraštį. Amerikoje šimtams žmonių žinoma, kokioje pagarbe „Vien. Lietuvninkų“ redakcija laikė senus rankraščius, kaip juos saugiai kalino drėgname spaustuvės sklepe, kaip net sunaudotų popierių pirkliams teko nusipirkti iš to skleo nereikalingus popierius. Pirm keleto metų kun. Milukas prašė nekurių tų ponų, kad leistų jo pasamdytam moksleiviui patyrinti tame sklepe, bet to leidimo anuometiniai redaktoriai nesuteikė.

Taigi kodėl ne pas Andžiulaitį, ne pas „V? Lietuv.“ savininką J. Paukštį ar pas jo turto paveldėtojus, bet pas kun. Miluką ieškoma dalyku, kurių jis neyra matęs, nei regėjęs. Kokia sąžine išdrįstama paskui skelbti pramanytas istorijas?

1904 m. susirinkimas 3 d. rugpiūčio, laikytas Philadelphia šv. Jurgio parapijos svetainėje, kurin pribuvo tik penki kunigai nariai: A. Kaupas, M. Sedvydis, J. Kaulakis, V. Matulaitis, B. Zindžius, taipgi pp. A. Petraškevičius ir K. Kazakauskas (prezidentas kun. J. Kuras susirinkimui nepribuvo) užgyrė, kad „grynas pelnas iš pardavimo „Motinėlės“ knygų (Valančiaus raštų) būtų dedamas į geležinį kapitolą“ (ibid. p. 59). Susirinkime paaiškėjo, kad geležiniame kapitale esą 1069.74 dolerių. Stipendija pripažinta V. Totoraičiui, o paskui (po ilgu per 2 mėnesių susirašinėjimų ir ginčų tarp draugijos narių) Lopatai.

1904 m. „Zvaigždės“ N 47-me „Mot-ės“ sekretorius ilgame straipsnyje atsakydamas tos draugijos kritikams nusiskundžia...

„Kritika yra visados naudinga ir reikalinga, bet ko per daug, tas nesveika. „Motinėlė“ ir be to turi užtektinai neprietelių — jeigu dar jos locni sąnariai užsimano ją ardyti, tad ar-gi galima stebėtis, jog ji neauga taip, kaip privalėtų augti?“

Tame pat straipsnyje kun. Kaupas, atremdamas „Seno nario“ tvirtinimus, būk toji draugija gali „amžinai tarnauti reikalams vien beveik i amerikiečius išvirtusių Amerikos lietuvių moksleivių“, parodo kad, iki 1904 m. lapkričio

mėnesiui iš iplaukusių \$2470.38, „Motinėlės“ izdan pinigų, nuo europiečių gauta vien \$93.35 ir tie patys vien surinkti amerikiečių kunigų (Zilinsko, Miluko, Sedvydžio), gi iš 999.60 dol. išlaidų europiečiams tekę 682.92 doleriai.

Seštasis metinis susirinkimas 2 d. rugpiūčio 1905 įvyko Angėlų Karalienės klebonijoje su 6 kunigais (Kaupu, Zindžium, Sedvydžiu, Kaulakiu, Varnagiriu ir A. Saulinsku). Susirinkime vietoje kun. J. Kuro išrinktas draugijos pirminku kun. B. Zindžius, stipendijos nuskirtos J. Lopatai ir A. Kačanauskui, Rygos konservatorijos mokytiui. Po šitam susirinkimui draugijos valdyba visą geležinį kapitalą (\$1168.37) sudėjo į New Yorko Emigrant Industrial Bank'a.

Septintasis susirinkimas Atlantic City (Dunlop viešbutyje) 8 rugpiūčio 1906 m. įgalioja draugijos vyriausybę prašyti „Liet. Kat. Federacijos“ (neseniai įsikūrusios), kad iš savo kasos paaukotų kiek „Mot-ės“ stipendijantam. Tu (1906) metų pabaigoje paukojo draugijos geležiniam kapitalui šios liet. parapijos: Mt. Carmel, Scranton, Pittston, Minersville, ir Homestead — viso 106.76 dol.

1907 m. susirinkiman (8-an) 28 d. rugpiūčio kun. B. Zindžiaus klebonijoje, Elizabet, N. J. be šeimnininko (kartu ir pirmininko) pribuvo tik kunigai: Sedvydis, Kaulakis ir Šeštokas, taipgi pp. A. Petruškevičia ir J. Steponkevičia.

Devintasai metinis „Motinėlės“ susirinkimas, laikytas 26 d. spalio 1910 m. Astor House viešbutyje, New Yorke. Protokole pažymėta, kad

draugija turinti geležiniame kapitale 1521.34 dol. Nutarta suteikti stipendiją (\$150) Maskvos universiteto studentui Pr. Dovydaičiui (kas, met iki nepaigs mokslo), taip pat nutarta atleisti metines mokestis nariams už 1909 ir 1908 metus, „kadagi „Motinėlės“ seimas nebuvo šauktas per tuos dvejus metus“. Valdyba palikta ta pati: — kunigai: B. Zindžius pirmininku, A. Kaupas sekretorium ir M. Šedvydis išdininku.

Dešimtasai metinis (1911) susirinkimas laikytas pas kun. V. Varnagirį Brooklyne per Angėlų Karalienės atleidus nuskiria valdybos nariui nepribuvusiam į metinį susirinkimą 25 dol. pabaudos.

Vienuoliktasis metinis „Motinėlės“ seimas Angėlų Karalienės parapijos salėje 2 dieną rugsėjo 1912 metais išrenka naują sekretorią kun. M. Pankauską (Pankų) vietoje iki tol sekretoriavusio kun. A. Kaupo, išdininkas kun. M. Šedvydis užleidžia vietą kun. A. Kodžiui, o pirminkas kun. B. Zindžius kun. V. Varnagiriui. Geležiniame kapitale buvo pinigų 1769.10 dol.

Dvyliktame susirinkime, kuris įvyko Brighton Beach viešbutyje (N. Y.) 20 d. rugpiūčio 1913 m. dalyvavo apie 15 lietuvių kunigų, tarp jų ir svečias prof. kun. Jurgis Matulevičius (paskiaus Vilniaus vyskupas). Susirinkime paaiškėjo, kad 500 egz. naujai atspausostos konstitucijos buvo sukranta Pittstone..... degant bažnyčiai viskas dingo (ir vysk. Valančiaus Komiteto ir jų bičiulių atspausdintos knygos, nors šių paskutinių protokolų knygos nemini

Red.). Šitas paskutinis „Motinėlės“ knygosė (kun. Pankaus globoje), užrašytas protokolas.

Nuo 1914 metų „Motinėlės“ valdyboje buvo: kun. J. Kaulakis pirmininku, kun. A. Kodis (iki savo mirčiai 1929 m.) išdininku ir kun. M. Pankus (paskiaus užleidęs vietą kun. V. Matulaičiui) sekretoriumi.

Geležinis Draugijos kapitalas žymiai užaugo, ypač per palikimus mirusių kunų. (Laikė Didžiojo Karo miręs kun. A. Kaupas paliko „Motinėlei“ 1000 dol., kun. Sedvydis 8000 dol., taip pat ir kun. A. Kodis paliko 500 dol.)

1915 m. metinis susirinkimas 17 d. Rugpjūčio Atlantic City, N. J. viešbutyje Dunlop užprotokuluoja, juog iš velionies kun. A. Kaupo palikimo \$1000.00 geležinis „Motinėlės“ kapitalas gavo tik 789.18 dol.

Tame pat susirinkime užprotokuluota, juog studentams Cesnulevičiui ir T. Migauskui išmokama stipendija „su sąlyga, kad po užbaigi mui savo mokslo netiktai pats prigulės site prie šitos draugijos, bet ir gautąją pašalpą kuoveikia usiai gražis site“. Susirinkimo irgi užprotokuluota, kad muzikas St. Šimkus, tuomet vargonininkavęs Senadorio lenkų šv. Kazimiero parapijoj, pasižadėjęs „duoti koncertą, paskirdamas visą pelną „Motinėlei“, tuomi atsilygindamas už jo sušelpimą, kada lankė konservatoriją“...

— 30 —

* * *

Per savo labdarybes mūsų moksleivių naudai 30 metų „Motinėls“ Draugija turėjo per 50 kunigų narių, kurie kone visi įmokėjo po 10 dolerių įstoјimo mokesčių ir po 12 dolerių mėnesinių duoklių metams. Štai man žinomų tų kunigų pavardės: Antanas Kaupas, Mykolas Šedvydis, Antanas Milukas, Vaclovas Matulaitis, Juozas Kūras, Baltrus Zindžius, V. Bukaveckas, Jonas Žilinskas, Juozas Kaulakis, Juozas Lietuvninkas, Vincas Varnagiris, J. Čepanonis, Simanas Pautieņius, J. V. Kudirka, A. Pavčo (slavokas) Petras Saurusaitis, Matas Plaušinitis, Albinas Kaminskas, J. Ambotas, Vincas Dargis, Jonas Naujokas, Jurgis Matulevičius (vyskupas), Antanas Civiņskas, Jonas Totoraitis, Antanas Jusaitis, Motiejus Gustaitis, Juozas Dielininkaitis, Matas Kraučiuņas, E. Steponavičia, Mykolas Pėža, M. Jankola (slavokas), J. Vaišnoras, Aleksandra Saulinskas, J. Kasakaitis, Antanas Staniukynas, L. Tyla, Tomas Žilinskas, M. Petrauskas, Juozapas Žebrys, Antanas Kodis, Silvestras Remeika, J. Židanavičius, J. Misius, Matas Pankus, J. Inčūra, A. Daugis, Ed. Grikis, Jonas Jakaitis, V. Karkauskas, A. Šimkevičius, Pranas Jakštys.

Ne kunigų narių, kurie įsirašė kaipo III skyriaus nariai (su 1 dolerio įsirašymu ir 3 dol. metinėms) buvo irgi apie penkios dešimtys. Štai jų vardai: Vincas Zukauskas, Andrius Tepliušis, J. Pečiulis, Kazys Radzevičius, Julė Pranaičiūtė, J. Kozonas, J. Poška, J. Klevaitis, J. Jonaitis, J. Alek-

sandra, A. Tiška, M. Dobilas, S. Makauskas, J. Bubnis, Kazys Bendinskas, Juozas Kasiulaitis, J. Pipiras, Leonas Seponaitis, A. Petruškevičia, Jonas Grebliūnas, Domininkas Brazinskas, Patilčius, Šešupis, Lizdeika, Kazys Kazakauskas, J. Karnauskas, Ant. Butkus, V. Šava, J. Daukšys, Julius Stepanavičius, Pranas Burba, Silvestras Paukštys, V. Luišaitis, V. Domanskis, Jonas Lopeta, St. Adomaitis, I. Savickas, J. Zupkus, Kazys Brusokas, J. Baltrukonis, M. Moncevičius, Juoz. Molekaitis, Fel. Kraskauskaitė; Londono lietuviai: Lietuvis, J. Sidlauskas, J. Juškevičius, J. Balaika, J. Sliokaitis, P. Pušinskas, V. Berulis, E. Valaitis, M. Berulis.

Aukas aukojo „Motinėlės“ draugijai, „Tėvynės Sargo“ redakcija (18 dol.), Sveicarijos Lietuvių studentų draugija „Rūta“, Philadelphia, Pa. Susiv. L. R. K. kuopa ir Pittstono Cecilijos draugija, Senadorio šv. Jurgio parapijos nedėldieninės mokyklos vaikai (per kun. Miluka), Omaha, Neb., lietuviai (per kun. Matulaitį), Pittston, Pa. šv. Jurgio kareivių ir šv. Kazimiero ir parapijos giedorių draugijos, Scranton, Pa., šv. Jurgio draugija, Forest City, Pa., Lietuvių parapija (per kun. J. Kura), Mahanoy City šv. Juozapo liet. parapija (per kun. S. Pautienį), Minersville, šv. Vincento liet. parapija (per kun. V. Dargį), New Philadelphia liet. parapija (per kun. A. Kaminska), Susiv. L. R. K. kuopa Wilkes Barre, Brockton, Mass. lietuviai (per kun. M. Plaušinaitį) Philadelphiojos šv. Kazimiero, Juozapato ir šv. Magdalenos draugijos, Newarko, N. J. lietuvių

— 32 —

parapija (per kun. V. Staknevičių), Elizabeth'o lietuviai (per kun. B. Zindžių), Bostono lietuviai (per K. Luben), Mt. Carmel liet. parapija (per kun. A. Staniukyną), Homestead liet. parapija (per kun. S. Cepanoni), Scranton par. (per kun. A. Kaupą), Pitstton liet. par. (per kun. Sedvydį). Zymesnias (po 1 dol.) sumokėjo „Motinėlei, kiek man žinoma, šie asmenys: Al. Jančauskas, Silv. Gencevičius, Elzbieta Zuikiūtė, Ant. Matusevičius, J. Kaplinskis, Mat. Naumaviče, Kajet. Kazlauskas, Ign. Rutkauskas, Ant. Barauskas, St. Lukšys, Fel. Jovaitis, Jonas Baliulis, Jon. Misiukevičius, J. Leo, A. Šiaudys, Ona Zajankauskienė, Juoz. Milius, O. Vilkienė, Jur. Bekampis, P. Dambrauskas, L. Bubinas, St. Dambrauskienė, Bol. Dambrauskas, Eug. Savickiūtė, Sim. Makauskas,

Kad gavus geresnius procentus (Emigrant Industrial Bank, kur geležinis kapitalas buvo sudėtas, mokėjo tik 4 nuošimčius), draugijos valdyba nupirko sulyg 1916 m. metinio susirinkimo nutarimą tūlo gelžkelio (Scranton and Lehigh) bonų bene už 3 tūkstančius dolerių. Dešimtį metų tie bonai mokėjo gerus nuošimčius, bet pirm poros metų, gelžkeleiui subankrūtyjus, ir jo bonai bene bus visai išgaravę, padarydami draugijai nuostolių apie 3000 dolerių.

1917 metų Atlantic City susirinkimas nutarė, kad

„narys nemokėjęs per kelis metus, pribuves į „Mot.“ susirinkimą, jei... užsimokėtų už vieną

ar kelis metus skaitosi nariu.... Tų metų susirinkimas nutaria mokėti stipendijas studentams: Šešenulevičiui, Račkui ir Šimučiui.

Tame pat Atlantic City 1918 metų susirinkimas viešbutyje „Strand“ 7 d. rugpiūčio nutaria štipendiją Račkui medikui ir kun. V. Mykolaičiui — Putinui.

1919 m. rugsėjo m. 3 dienos metinis susirinkimas irgi Strand viešbutyje Atlantic City mieste nutaria: padaryti „memento“ už a. a. kun. M. Sedvydį, kuris žymiai paaukavo „Motinėlei“. Jo auka nutarta paimti (iš jo valios pildytojo kun. J. Kaulakio) ne popieromis ar obligacijomis, bet „cash“ (grynais pinigais) \$3000.00.

(Likviduojant velionies kun. Sedvydzio turta kun. Kaulakis vietoje 3000 dol. gryną pinigų radęs vien popiergalius, kurių galutinė vertė buvo zero.)

Stipendijos pripažintos: K. Mykolaičiui, Račkui ir p-lei Vasilaiti..... Draugijos valdyba turinti „pareikalauti, kad pp. Šešenulis, Šimutis, Slikas, Dr. Dambrauskas, Karnauskaitė grąžintų „Motinėlei“ savo gautas stipendijas kuo veikiaušiai.

1921 m. metais 30 d rugpiūčio susirinkimas parapijos svetainėje (prie S. 4-os ir Roebling gatvių), Brooklynne nusiskundžia, kad daug „sušelp-tų jau gerai pasiturinčių „Motinėlei“ iki šiol neatsilyginę... tad matydami tokį išnaudojimą nutariam „duoti stipendijas tik tuomet, jei aplikantas pasirašo ant tam tikros „notos“.....

1924 metų 2 rugsėjo d. susirinkimas Strand viešbutyje Atlantic City suteikia stipendijas:

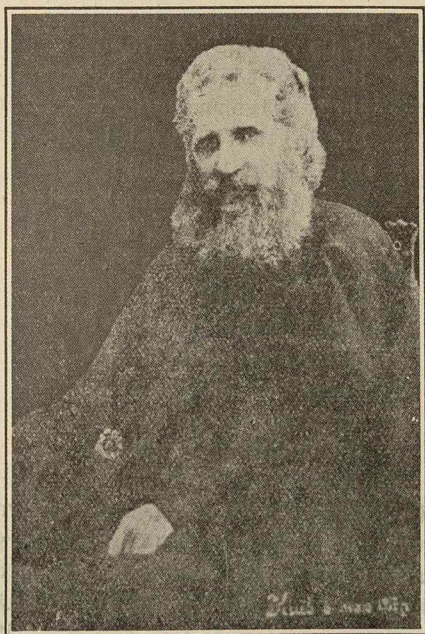
p-lei Ragulskaitėi ir A. Krikštonaitei, Kauno universiteto studentėms, J. P. Pautieniui, Chicago Loyolo universiteto medicinos studentui, taip pat medicinos studentui A. Revuckui (brakliniečiui).

1926 m. 16-os lapkričio d. susirinkimas kun. A. Kodžio klebonijoje irgi nutaria prašyti buvusių stipendijantų, kad grąžintų suteiktųjų jiems stipendijų įmokėjimus. Protokolas išvardija: „Dr. Račkų, Dr. Dambrauską, M. Sliką (advokatą), L. Simutį, prof. Dovydaitį ir kitus”.

„Tai paskutinis”, anot kun. V. Matulaičio viešas susirinkimas. Daugiau metinių susirinkimų nebuvo....

* * *

Antrame ir trečiame savo darbo dešimtmetyje „Motinėls” draugija kasmet šelpdavo savo stipendijomis po kelis aukštesniųjų mokslų studentus — daugiausiai Europoje, nepamiršdama ir amerikiečių. Pirm dviejų metų (1930), pasimirus „Motinėls” išdininkui kun. A. Kodžiui, šitojo kunigo palikimas 500 dolerių ir jo globojamas New Yorko Emigrant Industrial Savings Banko knygeles, parodančias su virš 800 dolerių turtą, buvo perduoti anuometiniam „Motinėls” draugijos pirmininkui kun. Juozapui Kaulakiui. Draugijos banko knygeles ir čekį perdavė velionies kun. A. Kodžio testamentu išpildytojui kun. A. Milukas. Pakvitavimo raštai dabar yra globoje Brooklyno vyskupijos advokatų firmos — Grey and Tomlin, 32 Court Street.



Metropolitas Andrius Šeptickis. Galva Ukrainiečių
unijotų Bažnyčios,

Metų trisdešimts praskrėjo
Kaip Šeptickis Andrius grovas
T'varkyt Bažnyčią pradėjo
Unijotų, kaip žinovas
Ne tik teisių pasaulinių,
Mat, Jis yr ir advokatu,

Bet ir teisių bažnytinių.
 Jo darbuotę visi mato:
 Veda jisai savo žmones
 Linkui dangiškosios laimės
 Ir Jis yr' Vadu karionės
 Jiems igit laisvę, be baimės.
 Jis žymiausias asmuo yra
 Didžioj tautoj ukrainiečių.
 Dėl Jo skamba mano lyra
 Kaip dėl mūsų bendr'tautiečio.
 Nes mat laikuos Gedimino,
 Ir kitų mūsų valdovų,
 Tą, tikiu, kiekvienas žino,
 Nereik dėl to nei žinovų,
 Lietuviai ir ukrainiečiai
 Tvėrė bendrąją valstybę,
 Lietuvą, it bičių spiečiai,
 Du sus'jungę į vienybę.

Ką tik praėjo 30 metų, kaip grovas Andrius
 Septickis pradėjo rėdyti ukrainiečių rytų apeigu
 Katalikų (unijotų) Bažnyčią. Jis savo tautai —
 ukrainiečiams ir šventai Katalikų Bažnyčiai yra
 labai daug užsitarnavęs — yra Katalikų Bažny-
 čios kankinys. Todėlei ir nuo mūsų — lietuvių
 lai jam skamba garsiai širdingiausias: „Ad mul-
 tos annos“!!... — Ilgiausių metelių!!...

Kazys Vidikauskas.

NUO REDAKCIJOS.

Laškai iš Ispanijos tilps sekančiame „Zvaigž-
 dės“ numeryje.

PRANAICIU JULES ISLEISTOS KNYGOS.

Amerikos Lietuvių Pirmieji Profesijonalai ir Kronika. (Kun. A. Miluko paskaitos) T. I. .	\$2.50
„ „ „ „ Tomas II. .	2.00
Amerikos Lietuvių Kronika (Iš kun. A. Miluko paskaitų)	3.00
Apie kun. Adomą Grinevičių (Kun. A. Milukas) .	10
Daktaras Petras Matulaitis. Kun. A. Miluko paskaita	25
Delko mūsų katalikiškoji spauda silpnutė? Kun. A. Miluko referatas	10
Iš Kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičiu Julė. Su paveikslais, audeklo apdarais . .	2.25
Kun. Martynas Sederevičius ir Jo padėjėjai A. Milukas & Co. leidinys	50
Kun. Kazimieras Jaunius (Kun. A. Milukas) .	10
Kun. Silvestras Gimžauskas. (Kun. A. Miluko) .	10
Laisvosios Lietuvos Atlankytų. Iš Pranaičių Julės Atsiminimų	2.50
Lourdes'o Sv. P. Marijos Mėnuo. Vertė Pranaičių Julė	50
Ne Mieste Laimė. Pierre L'Ermite. Pranaičių Julės vertimas	1.00
Petras Kriauciūnas (Kun. A. Miluko)	15
„Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organi- zuotės Sukaktuvės“ — didžiulės knygos sudaugybė iliustracijų ir dokumentų fotografijų —	5.00
Audeklo apdarais su aukso antspauda — . .	6.00
Laiškai iš Ispanijos Pranaičių Julės	1.00
Viešnagė Šeštokuose Pranaičių Julės . . .	2.50
Vyskupo Valančiaus Darbai (Kun. A. Miluko) .	50

„ŽVAIGŽDĖS“ KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

“IŠ KELIONĖS PO EUROPA Į AZIJĄ”

Parašė PRANAČIŲ JULĖ

TA KNYGA YRA TAI DIDŽIAUSIAS
SAVO RŪŠIES VEIKALAS

Parašyta „Žvaigždės“ redaktorės, J. Pranačiūtės. Knyga turi apie 380 puslapių ir papuošta 102 iliustracijomis (pa-veikslais).

Indomų toje knygoje aprašymai Prancijos, Belgijos ir Vokietijos žemių, papuošti daugeliu iliustracijų.

Bet indomiausiais, beabejo, yra aprašymai įspūdžių iš Tėvynės ir iš senovės Lietuvos žemių, kuriuos vienok viršija aprašymai Vidurinės Azijos, Kaspijos ir Kaukazo žemių ir anų žmonių. Nemažiaus įdomūs aprašymai Maskvos ir Peterburgo, su paminėjimu lietuvių naujokynių istorijos tose vietose.

Kaina 2 dol.

Āudeklo apdarais 2.25

Skuros apdarais su paauksuotais kraštais 3.50

“ Ž V A I G Ž D Ė , ”

3654 RICHMOND ST.,

PHILADELPHIA, PA.

Kun. Antano Jusaičio knygos:

Lietuvių Tautos Istorija ir Dabartiniai Siekiniai Tautišku atžvilgiu

INTALPA.

- I. Lietuviškos (aistiškos) tautos.
- II. Lietuvių tautos ir jų viešpatystės istorija iki Vytauto mirėiai.
- III. Santikiai su lenkais, prasidėję prie Jagelos.
- IV. Apvertinimas juristiškai ryšių Lietuvos viešpatystės su Lenkija, buvusių prieš Liublino uniją ir po jai.
- V. Priežastys puolimo Lenkijos (ir drauge Lietuvos).
- VI. Išlikimas lietuvių tautiškos sąmonės išlaikymu tautoje savos kalbos, tradicijų, išreiškimu tos sąmonės literatūroje.
- VII. Dabartiniai lietuvių tautiški siekiniai.
- VIII. Ar Lietuva galima kaip viešpatystė?
- IX. Lenkų viliugingi siekiai.

Kaina 75 centų

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa.

“AUŠROS” 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

(Atspauda iš “Žvaigždės”)

Štai tu, anot “Tėvynės” ir “Draugo” istorinių knygų Pirmosios Dalies įtampa:

1) “Aušros” įkurėjas apie vysk. A. Baranauską. To paties — 2) “Aušros” genezis. 3) Aušrininkai rašytojai, pasak šliupą ir Totoraitį. 4) Turėniškio eilės “Aušrininkams”. 5) (J. Pranaičiutė Apie prof. Volterį. 6) Prof. Volteris “Aušros” 40 metų sukaktuvių paminėjimui. 7) Pirmojo “Aušros” numerio ir kitų žymesnių — viso 40 puslapių fotografijos. 8) “Mūsų Karionių Metų” skyriuje laiškai: Dr. J. Basanavičiaus, Dr. J. Gaidžio ir S. Kušlevskio ir Dr. V. Kudirkos. Vieno Dr. Basanavičiaus laiško fotografiška fascimile (4 puslapiai). Paveikslai I-je dalyje: Namai, kur S. Daukantas gimė, Dr. Basanavičiaus namai Bulgarijoje. Dr. Basanavičius--1893 m. Vysk. A. Baranauskas, Broliai Juškevičiai: kun. Antanas ir prof. Jonas; A. J. Višteliauskas, Dr. J. Šliupas, Jurgis Mikšas, Martynas Jankus; Jubilėjinis Aušrininkų paveikslas: inž. Petras Vileišis, P. Matulionis, Dr. J. Bulota, V. Palukaitis, prel. K. Prapuolenis, J. Jablonskis, Dr. J. Basanavičius, A. Jakštas, Al. Fromas-Gužutis, kun. J. Lideikis-Mažutis, K. Sakalauskas-Vanagaitis, J. Mačys-Kėkštas, Pr. Vaičaitis, prof. K. Jaunis, Petras Kriauciūnas, Peterburgo lietuvių grupėje, kun. S. Gimžauskas, prof. S. Volteris, M. Davaina Silvestravičius-Wewersys-Žaltys, prel. J. Maciulevičius-Maironis, Dr. P. Pietaris, Dr. J. Šliupas, Gerutis-kun. Balvočius, J. Adomaitis-Šernas, Dr. V. Kudirka, Vaižgantas-Tumas, Kmitas-kun. K. Urbanavičius, kun. A. Jusaitis ir Saulės kūrų įkurėjas — prel. A. Olšauskas.

KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.

Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių redakcijose ir knygynuose arba pas

**A. MILUKAS & CO.,
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.**

“AUŠROS” 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

Antrosios Dalies Italpa

1) “Aušros” Paminėjimui — Jono Kriauciūno; 2) XIX Amžiaus Pabaigos Musų Dainiai — L. šimučio, “Garso” redakt.; 3) Ginamosios Literatūros Platintojai (su paveikslais: Vysk. M. Valančiaus, Jurgio Bieliako ir Kun. Miluko, P. Mikolainio, J. Kriauciūno, Dr. P. Matulaičio, Dr. Bagdanavičiaus, Kun. Bulvičiaus, And. Dubinsko, Kunigų: M. Miežinio, A. Vienužio, V. Juzumavičiaus, Kl. Kozmiano, P. Šilinskio, J. Katėlos, J. Žebrio, V. Dargio, A. Staniukyno, J. Naujoko, A. Civinsko, M. Gustaičio, Duobos, J. Totoraičio, A. Jusaičio, M. šedvydžio, (Vyskupo) Jurg. Matulaičio, J. Davidavičiaus; toliaus agr. Totoraičio, J. Česnos, J. Kačergio, Pr. ir A. Matulaičių, A. Daniliausko, S. Kušelevskio, P. Mikalausko); 4) “Aušra” ir Musų Prieteliai Svetur — J. O. širvydo, “Vienybės” redaktoriaus (su paveikslais: J. O. širvydo, J. J. Kraševskio, K. Skirmuntaitės, L. Kondratavičiaus ir T. Norbuto); 5) Tautos Atbudimas — Kun. A. Miluko; 6) Spaudos Platinimas Dzukijoje — S. E. Vitaičio, “Tėvynės” redaktoriaus; 7) Vysk. Valančiaus Intaka — Kun. N. J. Petkaus; 8) P. Mikolainio Prityrimai; 9) “Aušros” Intaka (anot Vaižganto); 10) Amerikos Lietuvių Leidėjai — J. Pranaičiutės, “Žvaizdės” redaktorės (su paveikslais: J. Pranaičiutės, J. Paukščio, A. Olševskio ir kunigų: A. Miluko ir V. Varnagirio); 11) “Aušros” Pasirodymo Priežastys — Dr. šliupo; 12) Jurgis Bielinis (Bieliakas); 13) Ex-Prezidentas A. Smetona apie Maironį; 14) Vilkutaitis, “Amerikos Pirtyje” autorius apie Aušrą; 15) Maironio žodžiai Prie Basanavičiaus Paminklo; 16) Baigiant Darbą.

KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.

Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių redakcijose ir knygynuose arba pas

A. MILUKAS & CO.,

3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.

„ŽVAIGŽDĖS“ KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Apeigos Rymo katalikų Bažnyčios. Lenkiškai parašė kun. J. Lunkevičius. Vertė Gerutis. Antra laida, 188 pusl.	.60
Antanukas. Apysaka B. Pruso. Vertė Selimas. Antra laida. 40 pusl.	.15
Algimantas arba Lietuviai 13-ame šimtmetyje. Istoriška apysaka. Parašė Dr. V. Prietris. Penki tomai, 488 pusl.	2.50
Anima Villis. Marės Radzevičiūtės apysaka. Jono Montvilos vertimas. Antra laida, 162 pusl.	75
Bajoro Vuošvis. Apysaka iš lietuvių gyvenimo. Parašė Jonas Kmitas. 63 pusl.	.15
Biurokratai. Apysaka iš paskutinių atsitikimų Lietuvoje. Parašė Jonas Kmitas. 79 pusl.	.25
Fabiolė arba Bažnyčia Katakumbose. Kardinolo Wiseman'o. Vertė Vytautas. 354 pusl.	1.00
Gyvačių Karalius ir kitos apysakėlės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 31 pusl.	.10
Iš kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičių Julė. 380 pusl., 102 iliustracijos (paveikslai), audeklo apdarais	2.25
Skuros apdarais, paaukuotais kraštais	3.50
Iš daktaro pasakojimų. Rudens diena. „Sulaukė“. Parašė Šatrijos Ragana. 69 pusl.	.25
Išvakarės gret Lemano ežero. Parašė kun. M. Morauskis. Vertė Gerutis. 172 pusl.	75
Išpažinties Istorija. Prancūziškai parašė kun. A. Guillois, vertė kun. A. M. Milukas. Antras leidimas 1916 m.	50
Kova ties Žalgiriais. Istoriška drama keturiuose aktuose. Parašė Savasis (Dr. V. Pietaris). 31 pusl.	25
Kunigo giminė. Parašė J. Gerutis. 68 pusl.	20
Kaip Elziutė praleido Šv. Jono dieną. Parašė P. D. 63 pusl. ..	20
Krasauninkas—Laižybos—Dievo žmonės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 28 pusl.	.10
Kun. Dr. M. Gustaičio, Du laiškų iš Kelionės	.05
Kun. Dr. M. Gustaitis	.5
Laisvės Metu. Apysaka iš paskutinių atsitikimų. Parašė Antanas 1908 m. 187 pusl.	75
Laiškai iš Kelionės po Palestiną. Kaštais kun. Antano Miluko. 94 pusl.	.50

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa

„ŽVAIGŽDĖS“ KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Lietuviškas Albumas. Dalis I. Istoriskos ir šiaip jau Lietuvos vietos. Parengė ir išleido kun. A. Milukas	.75
Lietuviškas Albumas. Dalis II. ir III. Lietuvos raštininkai, žymesni vyrai ir tipai. Parengė ir išleido kun. A. Milukas	1.50
Lietuviškos Pasakos. Spaudon parengė Dr. J. Basanavičius. 262 pusl.	2.00
Mercier Kardinolo gromata apie Patrijotizmą ir Išlaikymą	.05
Moterystė ir šeimyna. Iš vokiškos kalbos vertė J. Gerutis. 41 pusl	.50
Mūsų Socijolistai. Apysaka iš „Kudlamečio“ atsitikimų. Parašė Jonas Kmitas. 57 pusl.	.15
Melagių Dėdė. Vaizdelis iš Dzukų gyvenimo. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 27 pusl.	10
Nekaltybė. Iš vokiško vertė J. Gerutis. 89 pusl.	.25
Ne Mieste Laimė. Prancūziškai parašė Pierre L'Ermite. Lietuviškai vertė Pranaičių Julė. 206 pusl.	1.00
Našlaičiai. Likimas tulos šeimynos. Vertė P. Str. 81 pusl.	.15
Pasikalbėjimas Giesmininko su Lietuva. Vyskupo A. Baranausko Eilės. Kaina	.05
Pasakyk Matušei, Agnieška, Ant Garlaivio. Tris Šatrijos Raganos apysakos.	.15
Pradžia ir išsiplėtimas Katalikų Tikėjimo. Parašė Vyskupas M. Valančius. 235 pusl.	1.00
Paklydėliai. Kun. J. Geručio. Antras leidimas.	.10
Pikta Dvasia. Latviškai parašė Rudolfas Blaumanis. Lietuviškai vertė Idlargas. 72 pusl.	.25
Patrimpo Laiškai. Kun. Miluko leidimas 1907 m.	.60
Šventųjų Gyvenimai. Skaitymai kiekvienai metų dienai. Su paveiksiais. Spaudon parengė kun. A. Milukas. visi 4 tomai	3.50
Drutais audeklo apdaraais	4.00
Skuros apdaraais	5.00
Skuros apdaraais, paauskuotais kraštais	5.50
Šiapus ir anapus grabo. Parašė J. Gerutis. 210 pusl.	.60
Susiskaldėliai. Vaizdelis iš mūsų sodiečių gyvenimo. Parašė J. Gerutis. 62 pusl.	.20

Užprašymus ir pinigų „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.
adresuokit: Philadelphia, Pa

„ŽVAIGŽDĖS“ KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Sodžionių Teologija. Parašė J. Gerutis. Gražiausia lietuviška kalba šioje knygoje išdėstytas visas Katalikų Teologijos mokslas. 285 pusl.	1.00
Trumpas Katekizmas	.10
Vaičiūčio Ellės. Su velionio plačia biografija ir paveikslu. 157 pusl.	.75
Valdimierius. Apysaka. 47 pusl.	.10
Pergyventos Valandos (Karvojaus Laiškai). Parašė K. A. K. 140 psl.	.60
Jonukas Karklynaseina Lietuvos pažintų. Parašė Prietelis. 47 psl.	.20
Socijalistai Kas jie? — Iškur atsirado? — Ko nori? Parašė Dr. A. Civinskas. 124 psl.	.15
Gera Išpažintis Verta šv. Komunija. Kun. P. Saurusaičio. psl. 68	.10
Satrijos Raganos, Saulei nusileidžiant, Iš mūsų karionės. Kalėdų Vakaras. 62 psl.	.15
„Aušros“ 40 Metų Sukaktuvėse. 1883 — 1923. (Perspaudinta iš 1923 m. Gruodžio Mėnesio „Žvaigždės“). 261 psl.	2.00
Lietuvių Tautos Istorija ir Dabartiniai Siekiniai Tautišku Atžvilgiu. Parašė kun. Antanas Jusaitis. 112 psl.	.75
„Žvaigždės“ 1922 metų kompletas	\$2.50
„Žvaigždės“ 1921 „ „	2.50
„Žvaigždės“ 1920 „ „	3.00
„Žvaigždės“ 1919 „ „	3.00
„Žvaigždės“ 1918 „ „	3.00
„Žv.“ 1917 „ „	3.00
„Žv.“ 1916 „ „	3.00
„Žv.“ 1915 „ „	3.00
„Dirvos Žinyno“ kompletai	3.00
Keliolikos metų „Žvaigždės“ kompletai \$5 kiekvienas	

Užprašymus ir pinigų adresuokit: „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.

“ŽVAIGŽDĖS” SPAUSTUVĖ

ATLIEKA VISUS SPAUDOS DARBUS

GERAI, PIGIAI IR GREITAI.

SPAUSDINA:

Knygas, Aplinkraščius, Tikietus, Konstitucijas,
Visiting ir Business Cards, Vestuvių užkvieti-
mus, Visokius Laiškus ir tt.

Kas Darbą Paves,
Pasidžiaugs

Kreipkitės šiuo antrašu:

„Ž V A I G Z D Ė”,
3654 RICHMOND ST.,
PHILADELPHIA, PA.

